

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

3 de Falso alio modo, quam in moneta, facto vel dicto commisso.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

- tionis delinquentium statuit: ut si decurio vel eius filius adulterauerit, exilio perpetuo afficiatur: si plebeius, perpetuae damnationi amissis bonis datur: si seruus, vitimo supplicio afficiatur.
- 32 ¶ Ariandes ¶ Aegypti praetor, audiens atque animaduertens Datio Perfarum regi cordi esse memoriam sui relinquere, opere quod a nullo alio regum factum esset, id sibi imitandum, inquit Herodotus, in *Melpome. seu lib. 4.* putauit: donec mercedem accepit. Etenim Darius ex auro quam potuit purgatissimo monetam percussit: idem Ariandes ex argento fecit. Eare comperta Darius insinulatum quasi rebellare vellet, morte affectus. ¶ Forfan ¶ hic suo nomine pecuniam conflare iussit, quod maiestatis crimen, quod & capitis multa animaduersum in Perennio apud Herodianum. Sicuti anno domini 1464. bellorum seminarium excitatum inter principem Galliae, & regulam ceterioris Britanniae, quod is sua imagine nummum aureum percute re Britanni. Iubent etiam Caesares, *l. quicquid ex auro, 6. de fal. mon. lib. 6. C. Theo. iiii. u.* Valentinian. Val. & Gratian. quicquid ex auro hominum priuatorum in monetis publicis inuenitur figuratum, largitionibus vindicari imperatoris: moderati tamen id sunt postea, ut sufficeret pro singulis libris auri, quae pro figuratone monetis dicantur, praebere binas vncias, *l. solit. 7. eo.*
- 34 ¶ Tenent ¶ poena insuper falsa monetae non tantum eos, qui eam eundant raduntve aut tingunt, sed & eos, qui scienter expendant, ut late docet Austerius, in *decis. 162. cap. Tholo.* Fuit & capitalis, *l. comperimus, 5. de fals. mon. lib. 9. C. iiii. 21.* poena statuta in Chemistas, quos statutarios dicit Constantius, qui ut ipse loquitur, maioriam pecuniam non minus criminose, quam crebre separato argento ab ere, purgabant. Dicta quoque priuatio agrorum & domorum dominis, qui id in suis passu essent. Sancit & Constantinus, *l. 1. si quis solidi circuli. exterie incidit. 2. ca. eod. lib. 9. C. Theo. iiii. 22.* maiori vel minori pretio aestimantem pecuniam eiusdem ponderis, quam statuerit princeps: item eos, qui mensuram circuli exterioris atrosierint, ut inuuant quantitatem, quive figuratum solidum adultera imitatione in vendendo suppositerint, capite puniri, aut flammis tradi, aut alia poena mortifera affici. Apud Athenienses, monetam ad alterates capite panitos monet Demosthenes, circa finem, *Oratio. in Leptinem Miror.* inquit, eos qui monetam adulterant apud vos capite multari, Athenienses: illis vero, qui totam ciuitatem adulterinam & infidam reddunt dicenda fieri potestatem.
- 35 ¶ Diogenes, ¶ Cynicus cognominatus, Iesti mensarii filius Synopetius fuit, ut scribit Dioge. Laertius, in *Diogenis vita.* ambo cum deprehensi fuissent de ciuili monetae ad adulterate, exilio damnati sunt. Lex orientaliu apud Constantin. Harnenopolium, *lib. 6. prom. iur. iiii. 14.* Qui adulterinam monetam eundant, & ipsi & quicquid in eare ministerium exhibuerunt, manus amputantur. Lex Longobardorum, *lib. 1. leg. Longo. iiii. de eo, qui fals. mon. fec. l. 1.* a Rotario regela, huic fere similis. Si quis aurum sine iussione regis figurauerit, aut monetam confixerit, manus ei incidantur. Et rursum, *l. 2. co. tit. Qui falsam euderit, eadem poena puniuntur. & consentiens 60. solidis componere debet.* Idipsum omne firmavit lege: Carolus Magnus, in *ca. Caroli Magn. iiii. de fal. mon.* Lege Aegyptiorum cautum, ut si quis monetam circumcideret, aut adulterinam euderet, aut pondus vel signa immutaret, aut falsis literis inscriberet, aut de scripto demeret, aut falsas syngtaphas adferret, ambae ei amputarentur manus: ut quae corporis pars peccasset, per vniuersam vitam lueret poenam, ceteri quoque illa calamitate moniti, a simili scelere abstinerent, *Diode. Sicul. lib. 2. Biblio. c. 3.* Non omitendum est, personam adulterantis monetam considerandam esse, num impubes, num furiosus, num iustu alterius fecerit, *l. 1. de fal. mon. C.* Et lege Wisigothorum, si seruus circumcidisset, rasilset, vel adalterasset solidos, ei dextera manus abscindebatur: si ingenuus diues, mediam bonorum partem fisco debet: si sine bonis, in seruitutem a rege datur ei, cui elegerit rex, *l. 2. de fals. mon. lib. 8. C. Visigoth. iiii. 5.*
- 36 ¶ De ¶ prohibita pecunia, hoc est, de ea cuius vsus interdicitus est, notabilis sanctio Constantini & Iuliani CC. *l. 1. si quis pecu. conf. a. aut mercandi causa transul. aut vetit. contr. lib. 9. C. Theo. iiii. 23.* ne liceat alicui eam emere vel vetitam contrahere: quia eam in vsu publico constitutam, pretium oporteat esse, non mercem. Placuit denique, ut si quis forsitan numus, preter eum, qui in vsu publico perueuerat, apud aliquem mercatorem fuisset inuentus, fisci dominio cum omnibus delinquentis facultatibus vindicaretur. Philippus Pulcer rex Galliarum 28. auctores seditionis ob monetam laqueis suspendi & necari iussit, quod non pateren-

tur monetam ad iustum pondus restitui, sed priori nutu proprio uti vellent, teste Gaguino, *lib. 7. in Philippo Pulcro.*

De Falso alio modo, quam in moneta, facto vel dicto commissio. Cap. 3.

- 1 Edicta regia, vel praetoris corruptio poena.
- 2 Falsi poena circa delicta de instrumentis admissa.
- 3 Legata in testamento alterius adimentis poena falsi.
- 4 Testamentum vini corruptio aut resignatio poena.
- 5 Partium supponens accusatio. & poena.
- 6 Falsum dicto & facto commissum.
- 7 Falso rescripto utens vel subiciens qua poena puniuntur.

Facto ¶ etiam falsum committi dicitur aliis modis, ut si quis alium preteritis, vel edicta proposita dolo malo corruerit, *pen. ad leg. Cor. de fals. in P. leg. si quis id quod, 7. cum 2. seg. de iuris. d. omni. iud. lib. 2. P. tit. 1.* cuius poena quingentorum aureorum erat, & in seruis in defensus corporis tortura: & Modestino, *d. l. penul.* poena falsi. Antimaduersum Nicomediae vltimo supplicio in Christianum, qui edictum quatumvis impiissimum, manu acceptum discerpit & profecidit, a Diocletiano & Maximiano propositum: reliquique Christiani eum iure casum fuisse pronuntiarunt, ut Auctores Eusebius & Nicephorus, *Euseb. lib. 8. cap. 5. & Niceph. Cal. lib. 7. cap. 5.*

¶ Qui ¶ in rationibus, tabulis, ceris, vel alia qua re siue consignatione falsum fecerint, vel rem amouerint: peruertens viui testamentum: deposita instrumenta qui aduersariis prodiderit, qui celauit, surripuit, deleuit, subiecit, resignauit, poena falsi reus est, *l. 1. §. qui in rationibus, & l. Paulus respondit, 16. §. 1. ad leg. Corn. de fals. in P.* ¶ Qui ¶ libertates, vel legata testamentum data, iura rem ademit, *l. 5. §. si in futurum, & leg. impuberem, 22. §. qui codicillis, vers. adimendo. eod. tit.* qui celauit, vel amouit testamentum, *l. cum qui, 14. C. ad l. Corn. de fals. l. si quis patris, 26. eod. in P.* ¶ Si ¶ quis vini testamentum peruerterit, *l. 1. §. is qui peruerterit, eo. in P.* apertuerit, recitauerit, resignauerit, quorum ratione lege Cornelia humiliores in metallum damnantur, honestiores in insulam deportantur, *Paul. l. si quis aliquid, 38. §. qui vini, de po. P.* Qui testamentum tamen iniustum irritumve suppressit, immunis est a poena, *d. l. 5. ad leg. Corn. de fals. in P.* ¶ Et ¶ si quis aliquid, §. testamentum. ¶ Ad ¶ legem hanc falsi similiter is pertinebit, qui supposuerit partum, *Modest. l. lege Cornelia, 30. ad leg. Corn. de fals.* cuius tamen accusatio ad patentes referenda solus, aut ad eos, ad quos res pertinet, coram iudice provinciali mouenda, poena capitali probato crimini imponenda, *l. cum suppositi, 10. C. eod.* Neque interest in hac quaestione eane discesserit vel non, quam partum subdidisse contenditur, *l. 1. C. eod. tit. ubi tractatur de suppo. par. a glo. & quan. nocent. l. 10. neque suppositi partus accusatio vlla temporis praescriptione depellitur, l. qui falsam monetam, 19. §. fin. eod. P. Cornel. Tacius, lib. 3. annal. Lepidae ex Amiliorum familia delatae, quod diuortio facto partum simulasset ex P. Quirinio marito diuite atque orbo, aqua & igni referret interdictum: verum ad iudicabatur alia crimina, ad altera, venenaque. Iulius Paulus, *lib. 2. recept. sentent. tit. 35. cap. 9.* in receptis sententis notat, obstericem, quae partum alienum attulit, ut supponi posset, summo supplicio afficiendam placuisse. Meminit de hac arte supponendi partus, & deceptione maritorum per suppositionem aliorum infantium Aristophanes, in cerealia celebrantibus, *ibi, Alteram noui, quae dicebat dolores partus habere per decem dies, donec emitt infantem. Maritus autem obibat urbem medicamina celerata in partum facientia emens: simul autem anus in olla infantem, ut ne clamaret cerula obituratum, & o. quae sequuntur.* ¶ De ¶ & facto, finitor falsum modum renuntians committit, *tot. tit. si mon. fal. mod. dixer.* Et qui falsum instrumentum recitauerit. Eamque ob causam aduocatus, qui cogoscenre praeside falsum recitauit, 10. annis a sublellis motus est, teste Papiniano, *l. falsi nominis, 13. §. 1. ad l. Corn. de fals. in P.* nam is vsus videtur falso, etsi falsum facto non commiserit, & vterque in legem Corneliam incidit de falsis, *l. si falsos, 8. eod. C.* qui vitur, & qui facit. Mitus tamen qui vitur & non fecerunt, quam qui fecerunt, etsi non vitur: & grauius qui fecerunt & vitur, puniuntur, *notatur in praed. iurib.* ¶ Item ¶ fei, qui obrepserit praesidi prouinciae tam per acta, quam per libelli interpellationem, *l. si quis obrepserit, 29. ad leg. Corn. de fals.* & qui falsis constitutionibus, nullo auctore habito, vitur, lege Cornelia aqua & igni interdicitur, *l. fin. ad leg. Corn. de sca. in P. §. hunc igitur de Infamia. Cod. consir. C.* Idem si falsis rescriptis sciens prudensque, non autem si deceptus ab alio, vitur, *l. 4. ad l. Corn. fals. C.* Proinde qui praetoris nomine*

mine literas falsas reddidit, edictumve falsum proposuit, lege Cornelia reus est: et si ex hac causa, actione in factum teneatur.

De Mutatione nominis.

Cap. 4.

- 1 Nominis vel cognominis dolosa mutatio poena falsi coercentur.
- 2 Nomina virorum praestantium servis indere prohibetur.
- 3 Nomen turpe mutandum.
- 4 Nomina nova Imperatoribus creatis acclamata.
- 5 Nomen suum deferre heredibus subori potest a testatore exemplis docetur, dummodo in honestum non sit.
- 6 Dignitatem sibi falso usurpans qua poena puniatur.
- 7 Delator falsus criminis lege Cornelia de falsis tenetur.
- 8 Atestationes falsas faciens lege Cornelia de falsis tenetur.

Falsum nominis vel cognominis asseueratio, ut scribit Papinianus, poena falsi coercentur; Papi. l. falsi nominis, 13. ad leg. Corn. de fals. P. scilicet si cum fraude mutatio fiat: alioquin vero sine fraude, impunita, l. 1. de mutat. nomi. lib. 9. C. tit. 25. Nomina quippe ad recognoscendos singulos tantum imposita sunt arbitrio, d. l. 1. Et si quis in nomine, de leg. ap. Iust. ut patet de nomine, si de corpore constet, uocemus, l. si in nomine, C. de test. si fortidianum, C. de legat. l. 4. de leg. 1. potissimum cum hominum nomina Vlpianus dixerit mutabilia, l. 4. eod. Atque ea ratione ut inter nos fecerentur homines infantibus masculis, iustitratione facta nono die: feminis octavo imponi solebant nomina, teste Plutarcho & Macrobio, Punt. in quaestio. Macro. l. 1. Sicut. ca. 16. ut nunc nos Christiani solemus in baptismo lustrico vere, nomina imponere. Et Iudaei olim tempore circuncisionis, quae fiebat octavo die post natiuitatem, Genes. 17. D. Luc. ca. 2. Fraus itaque & dolus in mutatione nominis puniuntur solum, ueluti apparebit ex exemplis relatis a Val. Max. lib. 9. ca. 16. ap. Val. Max. de iis qui infimo loco nati, mendacis si clarissimis familiis inferere conati sunt.

Referuntur autem Aul. Gellius, lib. 9. ca. 2. maiores Athenienses nomina inueniunt fortissimorum Harmodii & Aristogitonis, qui libertatis recuperandae gratia Hippium Tyrannum interficere adorti erant, ne inquam seruis indere liceret, decreto publico sanxerunt: quoniam nefas ducerent, nomina patriae libertati de uocata, feruili contagio pollui.

Contra, si nec satis honestum uideretur habere nomen, quod turpe quid significare possit, e. per inquisitionem, de elect. ap. Greg. l. fuita 63. si dande, & l. sed sciendum, 7. ad S. C. T. reb. in P. unde recte mutatur. Sicut ob hanc & alias causas, summis pontificibus electis, nomen primum excidit, & aliud nouum imponi solet, ac si renati in nouos essent homines, gl. in l. pro sexti, in verb. Bonifacius. Exemplo quoque domini nostri Iesu Christi, qui primo summo pontificia se instituit, Simonis nomen in Petrum seu Cepham mutauit, D. Ioan. Euang. ca. 1. can. in nouo, 21. dist. In cathedram autem D. Petri uocatur Summi Pontifices, e. per uenerabilem, qui fil. sine legi. Et proinde illis mutatur nomen, exemplo Domini, cuius omnis actio fuit nostra instructio, e. significasti, de elect. ca. Deus omnipotens, 2. q. 1. Felix etiam ait in delectu qui habebatur apud veteres Romanos militum, primos uocatos fuisse, qui essent boni nominis: cuiusmodi Saluius, Valerius, Statorius. Et Cicero in primo de diuinatione. In delectu, inquit, Consules obseruant, ut primus miles fiat bono nomine.

Deferebantur Imperatoribus creatis antiquitas & nomina & cognomina noua, impuneque & licite illa ab iis & ab aliis accipiebatur. Aulus Vitellius Imperator cognomen Germanici delatum cupide recepit, Augusti distulit, Caesaris in perpetuum recusauit, Sueton. in Vitel. cap. 9. Seuerus Afer, ut Romano populo placeret, cognomen Pertinacis accepit. Sicuti & Iulianus, ut militibus uoluptuosis satisfaceret, Commodi: ut auctor Herodianus, lib. 2. Stultius & Commodus, loco sui nominis & pro Marci filio, uoluit se nominari Herculeum Iouis filium, deponitque cultu Romanorum principum, pellem Leonis substituit, ac clauam manu gestauit, Herod. in 1. demumque se mille gladiatorum uictorem appellari iussit.

Octavianus & Caesar, quos heredes primos dum instituit Tyberium ex parte dimidia & sextante, Liuian ex parte tertia iussit ferre nomen suum, Sueton. in Octauio, c. 101. Hocque in honorem nominis factum, admittitur iure ciuili, Papi. in l. cum filius, 78. §. pater, de legat. 2. Et Caius Iurisconsultus, in l. factu, 63. §. si sub condicione, verficu. sin danda, ad senat. Trebell. lib. 36. P. tit. 1. si a testatore quid relinquatur, nominis ferendi condicione, recte

fieri si eam quis expleuerit, & exigua praetore tradit: nihilque mali esse honesti hominis nomen assumere. Remittit tamen praetor hanc conditionem in famosis & turpibus nominibus: ut si nomen testatoris Vespillonis, quis deferre iubeatur, quia dignitatis ratio habenda est, Metia. l. sed sciendum, 7. eod. tit. Alioquin nec improbat Vlpianus illam conditionem, si iurasses te nomen meum laturum, Vlp. l. hoc iure, 19. §. fin. de donatio. lib. 39. P. tit. 5.

Proinde, si qui sibi usurpauerit titulum dignitatis falso, in legem Corneliam incidit: ut si quis pro milite gesserit, uel illicitis insignibus usus sit, uel falso diplomate uias commeaui: pro admitti namque qualitate puniendus grauisime est, Modern. l. eos qui inter se, 27. §. fina. ad leg. Corn. de fals. in P. Qui etiam pro magistratu, cum priuatus esset, se gesserit, feceritue, lege maiestatis tenetur, Mart. l. 3. §. si ad leg. Jul. maiest. lib. 48. P. titu. 4. uide deci. caps. Tholos. 401. Eadem ratione prohibitum, rebus suis uel alienis uel a regia, uel potentiorum titulos imponere, in fraudem legum uel in aduersarioum terrorem: dicta poena, ut affecti plumbi bo qui hoc fecerint, perpetuis metallorum supplicii deputentur: deportentur si nobiles, si alterius generis etiam ultimo supplicio plestantur, l. uni de iis, qui poten. nomi. lib. 2. tit. 15. §. l. 2. ubi nemo priuatus. titu. pra. suis & c. titu. 16. lib. 2. C. & bona principii addantur, l. 1. eod.

Qui si falso denuntiare pecunia delictum fecerit, lege hac tenetur similiter, l. lege Cornelia, §. fin. & ibi Barr. ad leg. Corn. de fals. Auffer. in decif. ca. Thol. 7.

Ex sententia consulto Liboniano, ut Placentius uocat, lib. 5. §. cap. 18. coercentur qui dicto etiam in legem de falsis incidunt, qui falsas attestaciones fecerint, uel ad eas facientes coierint, l. 1. & l. 9. §. poena, ad leg. Corn. de fals. Qui inter se diuersa testimonia praebuerint, quasi falsi poena rei, qui diuersa testimonia duobus praebuerint, cuius ita anceps fides vacillat, Mode. Leos qui, 27. in princ. & §. de imprudentia. eod. titu. P. §. si uero, de testi. in aut. l. qui falsam, eod. P. Falcidius testis obnoxius Deo, quem fallendo contemnit: iudici, qui decipitur: & aduersario, c. 1. de crimin. falsi, apud Gregori. Et ideo iudicis arbitrio puniendus, l. nullum, de testi. C. extra ordinem, septennisque poenitentia pro peccato iniungitur, e. quicunque, 6. quast. 1. fit infamis, damnum parti quam laedit refarciet, cap. quisquis conuictus, 2. 2. quast. 5. Quod non censetur remissum, etiam in generali remissione & abolitione, quae fit in iucundo aduentu principis, Boer. decif. 217. num. 23. ubi & alii citantur inter. Alexander ab Alexandro, lib. 6. ca. 10. genial. Legem antiquam esse ait, falsum testimonium dixisse conuictum, de laxo delictum. Lege Salica qui falsum testimonium dixerit, sexcentis denariis, qui faciunt 15. solidos culpabilis est: excepto capitali, & delatura, in l. Sal. titu. 15. de fal. uesti. §. 1. & 3. Lege Langobardorum, l. 1. de testi. lib. 2. l. Langobard. a Luitprando statutum, ut falsus testis uel aliquid contra aliquem scribens, componat pro guidrigildo, id est, pro delicto, mediam partem regi, & aliam parti. Et si non habeat unde rependat, sit seruus aduersarii, contra quem falsum dixit uel fecit. Idemque in eo qui rogat falsum testimonium, Lyciorum lege, Heracl. in Politiis, & in Rep. Lyciorum, uenditur is, qui falsum testimonium dixit, simulque eius patrimonium publicatur. Apud Indos, falsus testis extremis decurrit, teste Strabone, lib. 14. Constitutione Francisci primi eius nominis Galliarum regis, Prob. constitut. de faulx testimoins. furca, & laqueo suspenditur, quacunque in re falsus inueniatur: mitius tamen agendo, uix, nisi in capitalibus causis, falsum dixerint, supplicio ultimo puniuntur, Pap. lib. 22. Rhap. arest. tit. 13. ar. 1. & tunc eodem quo puniri deberent quos accusauerunt, si uere accusassent, Iason, in l. §. si legibus C. si con. ius uel uil. pub. & in l. si duo, §. si quis iurauerit, ad iureiur. in P. Io. Bern. Diaz, in pract. crimina. c. 87. Et ita iudicatum fuisse in curia parlamenti Burgundiae testatur Chaffanæus, in consuetu. Burgun. titu. des retraitz, §. fin. in 10. poena perituis. Conuenitque hoc legi Dei, Deutero. cap. 19. Attamen in aliis tenent criminali iudicio testem, quando per uiam accusationis, & non inquisitionis agitur: nam posteriori casu mitius agi a iur. Dicuntque criminali iudicio teneri, si in principali negotio falsum deposuerit: contra, si in accessoriis. Quo casu non poena legis Corneliae, quae deportatio, sed alia ordinaria puniretur, ut notant Iacob. Butrigarius, & Angel. in l. Lucius Titius, de iis, qui not. inf. & Decius, ad ca. licet, col. 21. de probat.

De Falso in Scriptura commisso.

CAP. 5.

1 Falsum scripto quot modis fiat.